

On Birinci Kalkınma Planı'nda Hayat Boyu Öğrenme Politikalarının Değerlendirilmesi

Evaluation of Lifelong Learning Policies in The Eleventh Development Plan

Muhammet Şevket ŞAHİN¹

Makale Türü² : Araştırma Makalesi

Başvuru Tarihi: 02.08.2022

Kabul Tarihi: 04.10.2023

Atf İçin: Şahin, M.Ş. (2023). On birinci kalkınma planı'nda hayat boyu öğrenme politikalarının değerlendirilmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 7(4), 1334-1354.

ÖZ: Türkiye için en önemli gereksinim kalkınmayı gerçekleştirecek insan gücünün yetiştirilmesidir. Kalkınma planları devletlerin geleceklerine yön verecek politikaları içerir. Kalkınma planlarının amaç ve politikalarının uygulamadaki başarısı, toplumsal ve ekonomik kalkınma ile devletin geleceği açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle insan gücünün yetiştirilmesi için kalkınma planlarında hayat boyu öğrenme politikalarına yer verilir. Bu çalışma Türkiye'de On Birinci Kalkınma Planı'nda yer alan hayat boyu öğrenme politikalarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Veri toplama yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. On Birinci Kalkınma Planı'nda; gelişen teknolojiler doğrultusunda hayat boyu öğrenme yaklaşımının her alanda çeşitlenerek eğitimin kalitesinin artması gerektiği, hedeflere ulaşmak için reformların yapılması gerektiği ve hayat boyu öğrenme imkânlarına erişimin kolaylaştırılarak "ulusal hayat boyu öğrenme ve izleme" sisteminin kurulacağı ifade edilmiştir. Hayat boyu öğrenmeye katılım oranının 2018 yılı için %6,2 olarak tespit edildiği ve plan dönemi sonunda 2023 yılı için %8 olarak hedeflendiği belirlenmiştir. Bunlarla birlikte işgücü, aile, kırsal kalkınma, üretim, istihdam, kadın, çocuk, dezavantajlı guruplar, çalışma hayatı, nüfus, yaşlanma, kültür ve sanat alanlarında hayat boyu öğrenme politikaları ve hedefler belirlenmiştir. Özellikle kız çocukları ile kadınların hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmaları için hayat boyu öğrenme hedef tedbir ve politikaları belirlenmiştir. Kalkınma planlarında, hayat boyu öğrenme faaliyetlerinin nitelik ve nicelik sorunlarını ortadan kaldıracak tedbir, hedef ve politikaların geliştirilmesi ile eğitim başlığı altında hayat boyu öğrenmeye yönelik daha belirgin, ulaşılabilir ve ölçülebilir hedefler ortaya konulmalıdır.

Anahtar sözcükler: Kalkınma Planı, hayat boyu öğrenme, yetişkin eğitimi

¹ Kurum Müdürü, Trabzon Of Halk Eğitimi Merkezi, birlik61@hotmail.com, 0000-0002-4562-1586

² Etik kurul izni, hayvanlar ve/veya insan katılımcıları içeren bir araştırma olmadığı için alınmamıştır.

ABSTRACT: The most important requirement for Turkey is educating manpower to fulfill development. Development plans include policies that will shape the future of states. The success of the goals and policies of the development plans in practice is very important in terms of social and economic development and the future of the state. Lifelong learning policies in development plans are very important in educating human sources. This study aims to present the lifelong learning policies included in the Eleventh Development Plan in Turkey. As a data collection method, scanning model, one of the qualitative research methods, has been used. In the Eleventh Development Plan; It has been stated that the lifelong learning approach should be diversified in every field in line with the developing technologies, the quality of education should be increased, reforms should be made to achieve the goals, and a "national lifelong learning and monitoring" system would be established by facilitating access to lifelong learning opportunities. It has been determined that the participation rate in lifelong learning was determined as 6.2% for 2018 and it has been as 8% for 2023 at the end of the plan period. In addition to these, lifelong learning policies and targets have been determined in the fields of labor, family, rural development, production, employment, women, children, disadvantaged groups, working life, population, aging, culture and art. Lifelong learning target measures and policies have been determined especially for girls and women to benefit from rights and opportunities equally. In the development plans, measures, targets and policies that will eliminate the quality and quantity problems of lifelong learning activities should be developed and more specific, attainable and measurable targets for lifelong learning should be set under the title of education.

Keywords: Development Plan, lifelong learning, adult education

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Kalkınmayı gerçekleştirecek insan gücünün yetiştirilmesi devletler için önemli bir gereksinimdir. Ekonomik kalkınmanın ayrılmaz bir parçası insan gücü planlamasıdır. Bilimsel araştırma bulgularına dayanarak yapılacak planlar ile insan gücü yetiştirme ile ilgili sorunlar çözüme kavuşabilecektir (Adem, 2008: 46). “İnsan kaynağının çağdaş bir düzeye getirilmesi, tüm dünya ülkelerinin üzerinde önemle durdukları konuların başında gelmektedir” (Okutan, 1995: 59). Ülkelerin toplumsal ve ekonomik kalkınmasının önemli bir unsuru eğitimidir (Adem, 2008: 34). Bilginin güç olarak kabul edildiği çağımızda insan kaynağının “bilgiyi üreten” ve “bilgiyi paylaşan” bireylerden oluşması önemlidir (Dağhan vd, 2017: 219). Teknoloji, bilgi ve diğer tüm kaynakları kullanarak kalkınmayı sağlayacak olan insandır. İnsanın bu unsurları kullanabilme becerisi eğitim ile istenilen seviyeye yükseltilecektir (Kaya, 2009: 11). Bütün dünyada yaşanan teknolojik gelişmeler, insan kaynağının da gelişmesi ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Bu durum kişilerin iş gücünde yetersiz kalmamak için kendilerini her yönden yetiştirme ihtiyacını sürekli olarak göz önünde bulundurmalarına sebep olmaktadır.

Ekonomik büyümenin temel anahtarı eğitim için yapılan harcamaların sürdürülebilir olmasıdır (Çalcalı, 2019:450). Eğitim sistemleri çocukları ve gençleri hayata hazırlama konusunda örgün eğitim faaliyetleri yürütürler. Bireyler kendilerini yetiştirmek ve ihtiyaçlarını karşılamak için örgün eğitim dışında hayat boyu eğitim faaliyetlerine katılırlar. "Hayat Boyu Öğrenme" kavramı insan kaynağının geliştirilmesinde karşımıza çıkmaktadır (Samancı ve Ocakçı, 2017: 718). Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliğinde (2018); hayat boyu öğrenme, “bireysel, toplumsal ve istihdam ile ilgili bir yaklaşımla bireyin bilgi, beceri ve yetkinliklerini geliştirmek amacıyla örgün eğitimin dışında hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinlikleri” olarak tanımlanmaktadır. “Hayat boyu öğrenme anlayışının temel amacı bireylerin içinde yaşadıkları topluma ayak uydurmalarını, sosyal ve ekonomik hayatlarını daha iyi kontrol etmelerini sağlamaktır. Hayat boyu öğrenme anlayışı, istihdam için gereken insan kaynağının temin edilmesine katkıda bulunacak ve bu sayede ekonomik gelişmeyi destekleyecektir” (Samancı ve Ocakçı, 2017: 718).

Kalkınma planları devletlerin geleceklerine yön verecek politikaları içerir. Kalkınma planlarının amaç ve politikalarını uygulamadaki başarısı devletin geleceği açısından önemlidir. “Türkiye ekonomisi, günümüzde, nicel ve nitel yönleri ile dönüşüm yaşamış planlı kalkınma politikasını sürdürmektedir” (Çelik ve Çetiner, 2019: 122). 1963 yılında birincisi yayımlanan kalkınma planları ülkemizin bilgi, birikim ve kaynaklarını etkin kullanabilmek için hazırlanmaktadır. Kalkınma planlarında yetişkin eğitimi ile ilgili kavramlar yer almaktadır. Yedinci kalkınma planından sonra “yetişkin eğitimi” ve “yaygın eğitim” kavramından daha çok “hayat boyu öğrenme” kavramı kullanılmıştır. Bu planlarda hayat boyu öğrenme hedefleri, daha çok piyasanın talep ettiği işgücünün yetiştirilmesine yöneliktir. On Birinci Kalkınma Planı Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanarak 23 Temmuz 2019 tarih ve 30840 sayılı Resmi Gazete’de “On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)” başlığı ile yayımlanmıştır. On Birinci Kalkınma Planı’nda eğitim planlaması ile ilgili hedefler “Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum” hedef ve politikası altında “Eğitim” başlığı ile ele alınmıştır. Ancak hayat boyu eğitimin planlaması çok çeşitli alanları kapsadığı için On Birinci Kalkınma Planı’nda diğer hedef ve politika başlıkları altında da hayat boyu öğrenme politikaları ile ilgili hedeflere yer verilmiştir. Türkiye’de birinci kalkınma planından onuncu kalkınma planına kadar uygulanmakta olan kalkınma planları yetişkin eğitimi politikaları alanının sorunlarını

çözme konusunda yetersiz kalmıştır. “Her kalkınma planında mevcut durum değerlendirmesinde bir önceki planda belirlenen hedeflerin gerçekleştirilemediği dile getirilmiştir” (Korkmaz, 2018: 55).

Türkiye'nin, ekonomik anlamda daha güçlü olması ve güçlü bir aktör olarak tüm dünyada rol alması için “nitelikli işgücü sorununu” ortadan kaldırması gerekmektedir (Aksoy, vd., 2022: 160). Tüm dünyada yaşanan değişim, örgün eğitimde kazandırılan bilgi ve becerilerin yetersiz kalması yaşam boyu öğrenmenin gerekliliğini öne çıkarmaktadır (Erten ve Kuzu, 2016: 842). Ekonomilerin insan gücünü karşılamada önemli yollarından biri, bireylerin örgün eğitim sonrasında mesleki eğitimlerle eğitim seviyelerini yükseltmektir. Bu yüzden kalkınma planlarında hayat boyu öğrenme politikaları ve yetişkin eğitimi ile ilgili hedeflerin neler olduğunu ortaya koymak önemlidir (Korkmaz, 2018: 55). Akça ve diğerlerine göre (2017: 401) Türkiye’de eğitim ile ilgili yapılan planların, vatandaşların eğitim ihtiyaçları doğrultusunda, hak ve eşitlik anlayışı çerçevesinde karşılanmasına yönelik olarak yapılamadığı ifade edilmektedir. Çağımızda başarılı olmak için bireylerin yaşamları süresince yeni bilgi ve beceriler kazanma anlayışını benimsemiş olması gerekmektedir. Tüm kaynakları kullanarak kalkınmayı sağlayacak olan bireylerin, yaşam boyu öğrenme becerileri ve yeterlikleri sayesinde kalkınma gerçekleşecektir (Erten ve Kuzu, 2016: 842). Bu nedenle kalkınmayı gerçekleştirecek olan insan gücünün yetişmesine yönelik On Birinci Kalkınma Planı’ndaki yetişkin eğitimi ile ilgili hayat boyu öğrenme politika ve hedeflerinin neler olduğunu ortaya koymak önem arz etmektedir.

Yapılan alan araştırmalarında On Birinci Kalkınma Planı’nda hayat boyu öğrenme politikaları ile ilgili hedeflerin incelendiği herhangi bir araştırma bulunamamıştır. Giriş bölümünde ifade edilen kalkınma ile eğitim, kalkınmada yetişkin eğitiminin rolü arasındaki önemli ilişkiden dolayı ve insan kaynağının çağdaş bir düzeye getirilmesi için On Birinci Kalkınma Planı’nda yer verilen hayat boyu öğrenme politikalarının ortaya konulması araştırılmaya değer bulunmuştur. Bu çalışmada, Türkiye’de On Birinci Kalkınma Planı’nda yer alan hayat boyu öğrenme politikalarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde “On Birinci Kalkınma Planı’nda yer alan hayat boyu öğrenme politikaları tespit edilmiş, yetişkin eğitiminin kalkınma planı içindeki konumu, hangi sektörlerle birlikte ele alındığı ortaya konulmuş ve tartışılmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

Türkiye'nin kalkınmasına yönelik On Birinci Kalkınma Planı’nda yer alan hayat boyu öğrenme politikaları nelerdir?

1.3. Alt Problemler

1. On Birinci Kalkınma Planı’nda hayat boyu öğrenme ile ilgili küresel eğilimler nelerdir?
2. On Birinci Kalkınma Planı’nda hayat boyu öğrenme ile ilgili hedef ve politikalar nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. “Tarama modeli, var olan durumu aynen resmetmeyi esas alır” (Karasar, 2007: 34). Bu araştırma, olan durumu olduğu haliyle ortaya koymayı amaçlayan

bir araştırmadır. Tarama modeli ile mevcut verilerin tamamının gözden geçirilmesi sağlanmıştır. Bu çalışmada elde edilen veriler, orijinal veri kaynaklarından, yazılı dokümanların incelenmesi sonucunda elde edilmiştir. On Birinci Kalkınma Planı'nda hayat boyu öğrenme politikaları ile ilgili hangi tedbir ve hedeflere yer verildiği yapılan bu araştırmayla ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada bulgular olduğu halleriyle ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından yayımlanmış On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) incelenmiştir. Planda yer alan hedeflerden hayat boyu öğrenme ile ilgili olanlar belirlenmiştir. Araştırmacı tarafından veriler toplanırken ve analiz edilirken On Birinci Kalkınma Planı'ndaki düzen takip edilerek elde edilen bulgular alt problemlere göre düzenlenmiştir. Elde edilen bu veriler yapılan çalışmanın amacına uygun olarak sınıflandırılmıştır. Elde edilen veriler (politika, hedef ve tedbirler) buldukları kategoriye göre tablolar halinde düzenlenerek olduğu haliyle ortaya konulmuştur. Bu araştırmada toplanan veriler betimlendikten sonra bulgular ışığında alanyazın ile değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler doğrultusunda sonuç ve öneriler belirlenmiştir.

2.3 Geçerlik ve Güvenirlik

Bu araştırmada, çalışmanın geçerliğini sağlamak için araştırmamıza konu olan doküman incelenip bulgular kısmında alıntılar şeklinde sunulmuştur. Araştırmanın yöntemi, verilerin toplanması, verilerin analizi ve bulguların nasıl düzenlendiği ayrıntılı olarak betimlenmiştir. Güvenirliği artırmak için araştırma bulguları yorum yapılmadan okuyucuya sunulmuştur. Elde edilen bulgular sonuç kısmında alanyazın ile tartışılmıştır. Ayrıca sonuç ve bulgular bölümünün tutarlılığı incelenerek güvenirlilik artırılmaya çalışılmıştır.

2.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma On Birinci Kalkınma Planı'ndaki hayat boyu öğrenme ile ilgili politika ve hedeflerle sınırlıdır.

3. BULGULAR

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanan On Birinci Kalkınma Planı'nda Hayat boyu öğrenme faaliyetlerine yönelik hedefler aşağıdaki alt problemlere göre sunulmuştur.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

On Birinci Kalkınma Planı iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci ana bölümde; "Giriş", "Küresel Gelişmeler ve Eğilimler" ve "Plan Öncesi Dönemde Türkiye'de Ekonomik ve Sosyal Gelişmeler" alt başlıkları yer almaktadır.

Tablo 1: Hayat Boyu Öğrenmede Küresel Eğilimler

2.1. Küresel Eğilimler ve Türkiye Etkileşimi	
Birinci Bölüm 2. Küresel Gelişmeler ve Eğilimler	<p>Eğitim Yaklaşımının Değişmesi</p> <p>38. Teknolojinin hız kazanmasına bağlı olarak değişen ihtiyaçlar için becerilerin edinilmesine yönelik hayat boyu öğrenme yaklaşımı her alanda çeşitlenerek yaygınlaşmaktadır.</p>
	<p>Demografik Yapıdaki Değişiklikler</p> <p>41. Yaşlı nüfusun artmasıyla bakım hizmetlerinin geliştirilmesi, yaşam boyu eğitim imkânlarının artırılması ve yaşlıların değişime uyumunun sağlanması öne çıkmaktadır.</p>
	<p>Küresel Gelişmelerin Türkiye Etkileşimi</p> <p>87. Ülkemizde eğitim alanında önemli ilerlemeler kaydedilmekle birlikte, plan döneminde öngörülen hedeflere ulaşılmasında eğitim sisteminde yapılacak köklü reformlar ile eğitimin kalitesinin artırılması ve rekabetçi üretim ve verimlilik için gerekli olan becerilere sahip işgücünün yetiştirilmesi temel önceliklerdendir.</p> <p>92. Okul öncesi eğitimden başlayarak ikincil ve üçüncül eğitimlerin teşvik edilmesi ve işbaşı eğitimlerinin yaygınlaştırılması aktif çalışan düşük becerili iş gücünün üst gelir gruplarına yükselmesine imkân tanıyacaktır.</p>

Tablo 1'de küresel eğilimler değerlendirilerek; teknolojik gelişmeler ile hayat boyu öğrenme yaklaşımının her alanda çeşitlenmesi ve yaygınlaşması gerçeğini On Birinci Kalkınma Planı ortaya koymaktadır. Demografik yapıda yaşanan değişimler ortaya konularak yaşlı nüfusun arttığı ve yaşlıların da yaşam boyu eğitim alması ve onların eğitim ihtiyaçlarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmektedir. Rekabetçi üretim ile verimlilik için eğitimin kalitesinin artması gerekmektedir. İş gücü piyasasının ihtiyaçlarının karşılanabilmesi ve bu alandaki hedeflere ulaşmak için reformlar yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Ülkemizde hayat boyu öğrenme faaliyetlerinin büyük bir kısmı iş gücü piyasasının ihtiyacını karşılayacak eğitimleri içermektedir. Hayat boyu öğrenmenin en önemli içeriklerinden biri olan iş başı eğitimlerinin; yaygınlaştırılması düşük becerili bireylerin daha fazla beceriye sahip olmasına olanak sağlayacağı On Birinci Kalkınma Planı'nda ifade edilmektedir.

Tablo 2: Hayat Boyu Öğrenme ve İş Gücü

İkinci Bölüm 2. Planın Hedefleri ve Politikaları	<p>2.1. İstikrarlı ve Güçlü Ekonomi</p> <p>174. Çalışma çağındaki nüfusta iş gücüne katılımın dışında yer alan kesimlerin iş gücüne dâhil olmalarına imkân sağlanacaktır. Daha kaliteli eğitim ile yaygınlaştırılmış meslek odaklı eğitim olanaklarıyla işgücünün yetkinlikleri ve iş hayatıyla uyumu geliştirilecektir.</p>
	<p>2.1.1. Makroekonomik Politika Çerçevesi</p> <p>210. İnsan kaynakları, plan döneminde öngörülen istikrarlı büyümenin başat unsurlarından birisi olacaktır. İş gücünün daha verimli sektörlere ve alanlara yönlendirilmesi, eğitim ve istihdam ilişkisinin gözütılması, iş gücünün niteliklerinin artırılması, kadınların işgücüne katılımının teşvik edilmesi, gençlerin iş gücü piyasasında ihtiyaç duyulan mesleki beceriler ile donatılarak istihdama dâhil edilmesi temel öncelikler arasında yer almaktadır.</p>

On Birinci Kalkınma Planı'nda "Plan Öncesi Dönemde Türkiye'de Ekonomik ve Sosyal Gelişmeler" başlığı altında; "daha kaliteli yaygınlaştırılmış, mesleki ve odaklı eğitim olanaklarıyla iş gücünün yetkinlikleri ve iş hayatıyla uyumu geliştirilecektir" denilerek bütün dünyada yaşanan teknolojik gelişmeler doğrultusunda, insan kaynağının gelişmesi gerektiği ortaya konulmaktadır. On Birinci Kalkınma Planı'nda makroekonomik politikalar çerçevesinde iş gücü olarak insan kaynağının yetiştirilmesinin eğitimin bütün kademelerini ilgilendiren bir konu olduğu ve kişilerin kendilerini her yönden yetiştirmesi ve iş gücünde eksik kalmaması için ihtiyaçlarının sürekli arttığı tespiti Tablo 2'de ortaya konulmaktadır. "Örgün eğitim sistemi dışında kalmış kadınların ve gençlerin iş gücü piyasasında ihtiyaç duyulan mesleki beceriler ile donatılması" hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi alanına giren önemli bir eğilim olarak planda tespit edilmiştir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

On Birinci Kalkınma Planı'nın ikinci ana bölümünde aşağıda yer alan başlıklar tespit edilmiştir. Planda "On Birinci Kalkınma Planı'nın Vizyonu, Temel Amaç ve İlkeleri" ve "Planın Hedefleri ve Politikaları" alt başlıkları yer almaktadır. Eğitim planlaması ile ilgili hedefler "Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum" hedef ve politikası altında "Eğitim" başlığı ile ele alınmıştır. On Birinci Kalkınma Planı bir bütün halinde incelendiğinde eğitim başlığının altında hayat boyu öğrenmede hedef, tedbir ve politikalarının ortaya konulduğu görülmektedir. Bunun yanında diğer başlıklar altında da hayat boyu öğrenme ile ilgili hedef, politika ve tedbirlere yer verildiği tespit edilmiştir.

Tablo 3: Hayat Boyu Öğrenme ve Ekonomi

İkinci Bölüm 2. Planın Hedefleri ve Politikaları	2.1. İstikrarlı ve Güçlü Ekonomi	
	Politika ve Tedbirler	2.1.5. Mali Piyasalar 251.1. İlk, orta ve yükseköğretim kurumlarında finansal okuryazarlık eğitimi yaygınlaştırılacak, söz konusu eğitimin yaygın eğitim kapsamında yetişkinlere de verilmesi sağlanacaktır.

Tablo 3'te On Birinci Kalkınma Planı'ndaki istikrarlı, güçlü bir ekonomi ve mali piyasalar için kurumsal yapısı güçlü bir finansal sektörün oluşturulması amaçlanarak "finansal okuryazarlık" eğitiminin yaygın eğitim kapsamında yetişkinlere de verilmesi sağlanacaktır tedbiri ile ekonomik kalkınma için insan kaynağının hayat boyu öğrenme etkinliklerine katılımı hedeflenmektedir.

Tablo 4: Hayat Boyu Öğrenme ve Üretim

İkinci Bölüm 2. Planın Hedefleri ve Politikaları	2.2. Rekabetçi Üretim ve Verimlilik	
	Politika ve Tedbirler	2.2.2.1. Tarım 418.1. Başta kadın ve genç çiftçilere yönelik olmak üzere üretim maliyetlerinin düşürülmesi, teknoloji kullanımı, kaliteli ve sağlıklı ürün üretimi konularında eğitim verilecek; yayım ve sertifika programları ile tarımsal becerinin geliştirilmesine yönelik kurslar düzenlenecektir. 2.2.2.3. Turizm 427.1. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan protokol çerçevesinde yürütülecek uygulamalı eğitim programı ile

turizm sektörünün ihtiyacı olan nitelikli ara eleman ihtiyacı karşılanacaktır.

2.2.3.1. Kamu Yatırım Politikaları

430.3. Plan döneminde kamu yatırımları içerisinde en fazla artış yapılan sektör eğitim sektörü olacaktır. Aynı zamanda 2020-2023 dönemi itibarıyla bakıldığında yatırım programları toplamında en büyük payı eğitim sektörü olacaktır

2.2.3.5. Bilgi ve İletişim Teknolojileri

472.3. Yazılım geliştiricilerinin nitelik ve sayısının artırılmasına yönelik yaygın ve çevrimiçi eğitim programları uygulanacak, bu amaca yönelik eğitim modeli ve yetkinlik değerlendirme sistemi oluşturulacaktır.

Uluslararası rekabet gücünü arttırmış, ileri teknolojiye dayalı, etkin bir tarım sektörünün oluşturulması için üretim maliyetlerinin düşürülmesi”, “teknoloji kullanımı”, “kaliteli ve sağlıklı ürün üretimi” konularında sertifika programları ve “tarımsal becerinin geliştirilmesine yönelik kurslar” düzenleneceği tedbir olarak planda yer almıştır. Tablo 4’te On Birinci Kalkınma Planı’ndaki tüketici eğilimleri ile teknolojik gelişmeler doğrultusunda turizmin geliştirilmesi için “uygulamalı eğitim programı” ve “turizm sektörünün ihtiyacı olan nitelikli ara eleman ihtiyacının karşılanması” hedefi yetişkin eğitimi olarak değerlendirilebilir.

On Birinci Kalkınma Planı’ndaki Kamu Yatırım Politikaları başlığı altında, yatırım programları toplamında en büyük payı eğitim sektörünün alacağı planlanırken hayat boyu öğrenme faaliyetlerine de bu bütçeden pay düşeceği öngörülmektedir. Tablo 4’te ifade edilen bilgi ve iletişim teknolojilerinin geliştirilmesi için “yazılımcıların nitelik ve sayısının artırılmasına yönelik yaygın ve çevrimiçi eğitim programları” uygulanacağı hedefi hayat boyu öğrenme faaliyetli olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 5: Hayat Boyu Öğrenme ve Eğitim

2.3. Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum				
İkinci Bölüm 2. Plannın Hedefleri ve Politikaları	537. Ülkemizin beşeri yapısının güçlenmesine yönelik tüm kademelerde kapsayıcı ve kaliteli eğitim hamlesiyle bilgiyi ekonomik ve sosyal yarara dönüştüren, teknoloji kullanımına ve üretime yatkın nitelikli insan yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Bu çerçevede; tüm bireylerin kapsayıcı ve nitelikli bir eğitime ve hayat boyu öğrenme imkânlarına erişim sağlamaları amaçlanmaktadır.			
	542. Güçlü toplumun inşası kadınların güçlenmesiyle mümkün olacaktır. Bu bağlamda, kız çocuklarının ve kadınların eğitim ve öğrenime erişimi ile sosyal ve ekonomik hayata katılımının artırılması, kaynaklara erişimin kolaylaştırılması, kadının toplum içindeki statüsünün geliştirilmesi için farkındalığın artırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.			
	2.3.1. Eğitim			
	Amaç	547. Tüm bireylerin kapsayıcı ve nitelikli bir eğitime ve hayat boyu öğrenme imkânlarına erişimi sağlanarak düşünme, algılama ve problem çözme yeteneği gelişmiş, özgüven ve sorumluluk duygusu ile girişimcilik ve yenilikçilik özelliklerine sahip, demokratik değerleri ve millî kültürü özümsemiş, paylaşma ve iletişime açık, sanat ve estetik duyguları güçlü, teknoloji kullanımına yatkın, üretken ve mutlu birey yetiştirmek temel amaçtır.		
Politika ve Tedbirler	555.2. Mükerrerliği önlemeye, belge ve sertifikaların kurumlar arası paylaşımına yönelik ulusal hayat boyu öğrenme ve izleme sistemi kurulacaktır.			
	555.1. Hayat boyu öğrenme programlarının çeşitliliği ve niteliği arttırılacak, kazanımların belgelendirilmesi sağlanacaktır.			
	Tablo 33: Eğitim Hedefleri Boyu Öğrenmeye Katılım Oranı (%)	2018 6,2	2023 8	Hayat

On Birinci Kalkınma Planı'nda "Eğitim" başlığı altındaki hayat boyu öğrenme politika ve hedefleri Tablo 5'te ortaya konulmuştur. Tüm bireylerin kapsayıcı ve nitelikli bir eğitime ve hayat boyu öğrenme imkânlarına erişim sağlamaları On Birinci Kalkınma Planı'ndaki amaçlardan biridir. Özellikle kız çocuklarının ve kadınların eğitim ve öğrenime erişimi ile sosyal ve ekonomik hayata katılımının artırılması için çalışmalar yapılacağı planda yer almıştır.

Eğitim hedefleri başlığı altında tüm bireylerin kapsayıcı ve nitelikli bir eğitime ve hayat boyu öğrenme imkânlarına erişimi sağlayacağı, ulusal hayat boyu öğrenme ve izleme sistemi kurulacağı, hayat boyu öğrenme programlarının çeşitliliği ve niteliği artırılarak, kazanımların belgelendirilmesinin sağlanacağı ifade edilmiştir

On Birinci Kalkınma Planı'nda eğitim hedefleri belirlenirken hayat boyu öğrenmeye katılım oranı 2018 yılı için %6,2 olarak tespit edilmiş, plan dönemi sonunda 2023 yılı için hedef %8 olarak belirlenmiştir.

Tablo 6: Hayat Boyu Öğrenme İstihdam ve Çalışma Hayatı

2.3. Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum	
İkinci Bölüm 2. Planın Hedefleri ve Politikaları	<p style="text-align: center;">2.3.2.İstihdam ve Çalışma Hayatı</p> <p>Politika ve Tedbirler</p> <p>566. Mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programları, dijital dönüşüm çerçevesinde ortaya çıkacak ihtiyaca cevap verecek işgücünü yetiştirmek üzere dijital yetkinlikleri ve becerileri esnek bir şekilde kazandırabilecek yapıya kavuşturulacaktır.</p>

Tablo 6'da toplumun tüm kesimlerine iş fırsatlarının sunulması ile başta kadın ve gençler olmak üzere özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılması için "mesleki eğitim kursları", "işbaşı eğitim programları", dijital yetkinlikleri ve becerilerini esnek bir şekilde kazandırabilecek yapıya kavuşturulacağı eğitim politikaları On Birinci Kalkınma Planı'nda hedeflenmektedir.

Tablo 7: Hayat Boyu Öğrenme ve Aile

2.3. Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum	
İkinci Bölüm 2. Planın Hedefleri ve Politikaları	<p style="text-align: center;">2.3.4. Ailenin Güçlendirilmesi</p> <p>593.1. Aile Eğitim Programı içerikleri ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda yeniden düzenlenecek, yeni modül ve eğitim setleri kullanılarak aile eğitimleri gerçekleştirilecek, formatör ve eğitici sayıları artırılabilecektir.</p> <p>596.2. Görsel, işitsel ve sosyal medyanın aile üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için farkındalık eğitimleri verilecektir.</p> <p>596.3. Görsel ve işitsel medya kullanılarak aile, evlilik, aile içi iletişim ve etkileşim konularında eğitim programları yaygınlaştırılacaktır.</p> <p>597.1. Aile içi şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması için toplumsal bilinç düzeyinin erken çocukluk döneminden başlayarak yükseltilmesine yönelik olarak örgün ve yaygın eğitim faaliyetleri düzenlenecektir.</p>

Toplumsal yapının ve aile kurumunun güçlendirilmesi için “aile eğitimleri”, “evlilik”, “aile içi iletişim” ve “etkileşim” konularında eğitim programları gerçekleştirilecek; “aile içi şiddete karşı toplumsal bilinç” düzeyinin yükseltilmesine yönelik olarak örgün ve yaygın eğitim faaliyetleri düzenlenecek; sosyal medyanın aile üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için farkındalık eğitimleri planlanacaktır. Tablo 7’de On Birinci Kalkınma Planı’nda toplumsal yapının temeli olan ailenin korunması için yetişkin eğitimine yönelik hayat boyu öğrenme hedefleri yer almıştır.

Tablo 8: Hayat Boyu Öğrenme Kadın ve Çocuk

2.3. Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum	
İkinci Bölüm 2. Planın Hedefleri ve Politikaları	2.3.5. Kadın
	600.5. Kadınlar tarafından kurulan kooperatiflere yönelik; eğitim, girişimcilik ve danışmanlık gibi alanlarda sunulan destekler yaygınlaştırılacak ve gerekli hukuki düzenlemeler yapılmak suretiyle kadınların kooperatif kurmaları kolaylaştırılacaktır.
	Politika ve Tedbirler
	601. Kız çocukları ile kadınların eğitimin tüm kademelerine tam erişimleri ve etkin katılımları sağlanacaktır.
	601.1. Kadınların ve kız çocuklarının eğitimin tüm kademelerinde kayıt, devam ve tamamlama oranları artırılacaktır.
	604.1. Kadınların dijital okuryazarlık eğitimlerine katılımları artırılacaktır.
	2.3.6. Çocuk
	606.1. Doğum öncesinden başlamak üzere anne-baba eğitimleri artırılacaktır.
	606.2. Anne babalara yönelik olarak çocukların yaş ve gelişme düzeylerine uygun beslenme, büyüme, eğitim ve oyun içerikli materyaller geliştirilecektir.

Tablo 8’de On Birinci Kalkınma Planı’ndaki kadın ve çocuklara yönelik hayat boyu öğrenme politikaları yer almaktadır. Kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarını ve güçlenmelerini sağlamak için kadınlar tarafından kurulan kooperatiflere yönelik; “eğitim”, “girişimcilik” ve “danışmanlık” gibi alanlarda sunulan destekler yaygınlaştırılacaktır. Kız çocukları ile kadınların eğitimin tüm kademelerine tam erişimleri ve etkin katılımları ile kayıt, devam, tamamlama oranları ve dijital okuryazarlık eğitimlerine katılımları artırılacaktır. Çocukların üstün yararı temelinde, potansiyellerini gerçekleştirmeye yönelik imkânların artırılması ve fırsat eşitsizliğinin azaltılması temel amacıyla “anne baba eğitimleri” artırılacaktır. Anne babalara yönelik olarak çocukların yaş ve gelişme düzeylerine uygun “beslenme”, “büyüme”, “eğitim” ve “oyun” içerikli materyaller geliştirilerek çocukların hayatlarını etkileyecek yetişkinlere yönelik hayat boyu öğrenme politikaları belirlenmiştir.

Tablo 9: Hayat Boyu Öğrenme Kültür ve Sanat

2.3. Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum	
İkinci Bölüm 2. Planın Hedefleri ve Politikaları	2.3.9. Kültür ve Sanat
	633.1. Kültür ve sanatın bir yaşam alışkanlığı olarak gelişmesi için erken yaşlardan itibaren kültür ve sanat eğitimi verilecektir.
Politika ve Tedbirler	642. Nitelikli din hizmetleri ile toplumun birlik, beraberlik, barış ve huzuruna katkı sağlanacak ve yaygın din eğitimi toplumun tüm kesimlerine ulaştırılacaktır.

Tablo 9’da On Birinci Kalkınma Planı’nda kültür ve sanat ile ilgili; “Kültürel zenginliklerin geliştirilerek gelecek nesillere aktarılması, kültür ve sanat faaliyetlerinin yaygınlaştırılması, millî kültür ve ortak değerler etrafında toplumsal bütünlüğün ve dayanışmanın güçlendirilmesi için erken yaşlardan itibaren kültür ve sanat eğitimi verilecektir. Yaygın din eğitimi toplumun tüm kesimlerine ulaştırılacaktır” hedefleri yer almıştır.

Tablo 10: Hayat Boyu Öğrenme Nüfus ve Yaşlanma

İkinci Bölüm 2. Planın Hedefleri ve Politikaları	2.3. Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum	
	Politika ve Tedbirler	2.3.11. Nüfus ve Yaşlanma 657.1. Yaşlıların hayat boyu öğrenme imkânlarına erişimi kolaylaştıracaktır.

Tablo 10’da ortaya konulan genç ve dinamik nüfus yapısının korunması; yaşlıların yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve aktif yaşlanma ortamlarının oluşturulması için yaşlıların “hayat boyu öğrenme imkânlarına erişimi kolaylaştıracaktır” hedefi yetişkin eğitimi ile ilgili bir politika olarak On Birinci Kalkınma Planı’nda yer almıştır.

Tablo 11: Hayat Boyu Öğrenme ve Kırsal Kalkınma

İkinci Bölüm 2. Planın Hedefleri Ve Politikaları	2.3. Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum	
	Politika ve Tedbirler	2.4.6. Kırsal Kalkınma 709.1. Kırsal toplumun beşeri sermayesinin geliştirilmesi için aile işletmelerine yönelik çiftçi eğitimi ve tarım danışmanlığı konularındaki faaliyetler güçlendirilecek, kadın ve genç girişimciler başta olmak üzere yetişkin nüfusun yaygın eğitim kurslarına erişimi sağlanacak, mesleki eğitim programları katma değeri yüksek yerel ürünler esas alınarak programlanacaktır. 709.2. Kırsal alanda yaşayan kadın ve genç çiftçiler tarımsal eğitim-yayım faaliyetleri, kırsal destek projeleri ve tarımdaki iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinde öncelikli olarak desteklenecektir.

Tablo 11’de yer verilen kırsal kalkınma alanındaki hayat boyu öğrenme hedefleri olarak On Birinci Kalkınma Planı’nda yer almıştır. Sürdürülebilir kırsal kalkınma anlayışıyla, üretici birlikleri ve aile işletmelerinin üretim kapasitesinin artırılması için aile işletmelerine yönelik “çiftçi eğitimi” ve “tarım danışmanlığı” konularındaki faaliyetler güçlendirilecektir. Kadın ve genç girişimciler başta olmak üzere yetişkin nüfusun “yaygın eğitim kurslarına” erişimi sağlanacak, kırsal alanda yaşayan kadın ve genç çiftçiler “tarımsal eğitim-yayım faaliyetleri”, “kırsal destek projeleri” ve “tarımdaki iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinde” öncelikli olarak desteklenecektir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Yapılan araştırma sonucunda birinci alt probleme bağlı olarak On Birinci Kalkınma Planı’nda, dünyada yaşanan teknolojik gelişmeler, rekabetçi üretim ve verimlilik ile iş gücü piyasasının

ihtiyacının karşılanabilmesi için hayat boyu öğrenme yaklaşımının her alanda çeşitlenerek eğitimin kalitesinin artması gerektiği gerçeğinin ortaya konulduğu anlaşılmaktadır. On Birinci Kalkınma Planı'nda hedeflere ulaşmak için reformlar yapılması gerektiği bulgusuna ulaşılmıştır. (On Birinci Kalkınma Planı [OBKP], 2019). On Birinci Kalkınma Planı ile ilgili yapılan başka bir araştırmada; insan kaynaklarının iyileştirilmesi ile ilgili olarak teknolojik ilerlemenin yeni ihtiyaçlar ortaya çıkarması ile insan kaynaklarının geliştirilmesi için yeni hedeflerin belirlenmesinin kaçınılmaz olduğu ortaya konulmaktadır (Topal, 2021: 194). Makroekonomik politikalar çerçevesinde işgücü olarak insan kaynağının yetiştirilmesi eğitimin bütün kademelerini ilgilendiren bir konudur. Ancak özellikle örgün eğitim sistemi dışında kalmış kadınların ve gençlerin işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan mesleki beceriler ile donatılması ve yaygınlaştırılmış mesleki eğitim olanaklarıyla işgücünün yetkinlikleri ve iş hayatıyla uyumunun geliştirilmesi On Birinci Kalkınma Planı'nda hayat boyu öğrenme ile ilgili önemli bir eğilim olarak belirlenmiştir (OBKP, 2019). Aksoy ve diğerleri yaptıkları araştırmada benzer şekilde “Güçlü bir sanayi ve verimli bir ekonomi için, nitelikli işgücü gerekli olup, planlanmış bir mesleki ve teknik eğitim, nitelikli işgücünü mümkün kılmaktadır” (Aksoy, vd., 2022: 160) sonucunu ortaya koymaktadırlar. İşgücü piyasasında istihdam için gereken insan kaynağının temin edilmesine katkıda bulunmak, bireylerin sosyal ve ekonomik hayatı daha iyi kontrol etmelerini sağlamak, hayat boyu öğrenme anlayışının önemli amaçlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin kendilerini yetiştirerek değişen toplumla uyum kurmalarının hayat boyu öğrenme faaliyetleri ile daha kolay olacağı yapılan araştırmalarda ortaya konulmaktadır (Samancı ve Ocakcı, 2017: 713). Bu nedenle kalkınma planları hazırlanırken, “siyasi ve toplumsal gelişmelerin ekonomi üzerindeki etkileri dikkate alınmalıdır. Çünkü iktisadi kalkınma, içerisinde hem fiziki hem de beşeri sermayeyi içeren bir kavramdır. Çağın değişen sosyal ve ekonomik gelişmelerini dikkate almak, kaynakların etkin kullanımıyla birlikte hedeflerin gerçekleştirilmesine katkı sağlayacaktır” (Çelik ve Çetiner, 2019: 130).

On Birinci Kalkınma Planı'nda ikinci alt probleme bağlı olarak; istikrarlı, güçlü bir ekonomi ve mali piyasalar için kurumsal yapısı güçlü bir finansal sektörün oluşturulması amaçlanarak “finansal okuryazarlık” eğitiminin, yaygın eğitim kapsamında yetişkinlere verilmesinin sağlanacağı, ileri teknolojiye dayalı, etkin bir tarım sektörünün oluşturulması için, “üretim maliyetlerinin düşürülmesi”, “teknoloji kullanımı”, “kaliteli ve sağlıklı ürün üretimi” konularında sertifika programları ve “tarımsal becerinin geliştirilmesine yönelik kurslar” düzenleneceği ortaya konulmuştur. Turizmin geliştirilmesi için “uygulamalı eğitim programı” ile ara eleman ihtiyacının karşılanması ve başta kadın ve gençler olmak üzere özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılması vurgulanmıştır. Bunu sağlamak için “mesleki eğitim kursları” ve “işbaşı eğitim programlarının” dijital beceriler artırılarak esnek bir yapıya kavuşturulacağı hedeflenmektedir. Hayat boyu öğrenmenin en önemli içeriklerinden biri olan iş başı eğitimlerinin yaygınlaştırılmasının, düşük becerili bireylerin daha fazla beceriye sahip olmalarına olanak sağlayacağı ifade edilmektedir (OBKP, 2019). Türkoğlu ve Uça (2011) da yaptıkları araştırmada; kalkınmaya, dünyada yaşanan sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişmeler yön verirken, kalkınmayı sağlayacak insan gücünü destekleyen yetişkin eğitimlerinin halk eğitimi merkezlerinde yer alan sertifika programları ile verilmesi gerektiğini ifade etmektedir. İşletmelerde kendini iyi yetiştirmiş usta ve teknisyen istihdam edilememesi işverenlerin önemli bir sorunu (Aksoy, vd., 2022: 168) olarak karşımıza çıkmaktadır. Yetişkinlerin farklı alanlarda açılan mesleki, sosyal ve kültürel kurslara katılması kalkınmayı sağlayacak iş gücünü oluşturan insan kaynağının yetişmesi için önemlidir (Türkoğlu ve Uça, 2011: 60).

On Birinci Kalkınma Planı'nda; kamu yatırımları içerisinde bütçeden en büyük payı eğitim sektörünün alacağı hedeflenmektedir (OBKP, 2019). On Birinci Kalkınma Planı'nda insanın gelişimi üzerinde durulmuş ve kalkınma planının gösterdiği yönde çalışmalar hız kazanmıştır (Aslan ve Yılmaz, 2021: 130). Ancak “eğitime ayrılan kamusal kaynak son yıllarda milli gelire ve merkezi bütçeye oranla artış gösterse bile, öğrenci başına yapılan reel harcama miktarı bakımından Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ülkelerine göre halen düşük bir düzeye sahiptir” (Çalcalı, 2019: 467). “Türkoğlu ve Uça (2011) tarafından yapılan araştırmada benzer şekilde; Türkiye’de halk eğitimine ayrılan bütçenin yetersiz olduğu, eğitime bütçeden ayrılacak payın fazla olması insan kaynağının gelişmesi için yürütülecek hayat boyu öğrenme faaliyetlerinin de artacağı ve artan faaliyetlerin insan gelişimine katkı sağlayacağı (Türkoğlu ve Uça, 2011: 60) ortaya koyulmuştur. Çalcalı (2019) da yaptığı araştırmada “eğitime ayrılan kaynağın miktarının artışı kadar, bu kaynağın etkili ve verimli bir şekilde kullanılmasının da önemli olduğunu, başarı grafiğinin yükselmesi ve üretken bir yapının tesisi için Türkiye’deki eğitim sisteminin gözden geçirilmesi ve reform sayılabilecek yeni adımların atılması gerektiğini” (Çalcalı, 2019: 468) ileri sürmektedir.

Tüm bireylerin kapsayıcı ve nitelikli bir eğitim ile hayat boyu öğrenme imkânlarına, erişim sağlamaları hedeflenmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin geliştirilmesi için “yazılımcıların nitelik ve sayısının artırılmasına yönelik yaygın ve çevrimiçi eğitim programları” uygulanacağı hedefi On Birinci Kalkınma Planı'nda yer almıştır (OBKP, 2019). “Bilgi ve iletişim teknolojilerinin sunduğu olanakların toplumun tüm kesimlerine ulaştırılması ve vatandaşların günlük bilgi ve iletişim teknolojilerinden etkin biçimde faydalanması bilgi toplumuna dönüşüm hedefi içinde önemli bir yere sahiptir. Aksi halde, bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkisiyle hızla değişen ekonomik ve sosyal hayat, sunduğu yeni fırsatlar kadar, bu teknolojileri etkin kullanamayan ülkeler açısından geleceğe yönelik önemli tehditleri de beraberinde getirecektir” (Alaca ve Yılmaz 2016: 513). Bireylerin toplumsal hayatta ve iş yerinde başarılı olmaları için çağın gerektirdiği becerilere sahip olmaları gerekmektedir (Dağhan vd., 2017: 231). Onuncu Kalkınma Planında da uzaktan eğitim ve mobil öğrenme uygulamalarına yer verilmiş ve hedef olarak Onuncu Kalkınma Planında yer almıştır (Akça, vd., 2017: 400). İnsan gücünün, değişen küresel eğilimler ve çağın gerektirdiği şartlar doğrultusunda yetiştirilmesi için On Birinci Kalkınma Planı'nda da hedeflere yer verildiği görülmektedir. Alaca ve Yılmaz tarafından (2016) da yapılan araştırma sonucunda, “çağa ayak uydurabilmek için bireylerin iletişim teknolojilerine erişimi ve kullanımına yönelik girişimlerde bulunulmasının kaçınılmaz olacağı” (Alaca ve Yılmaz 2016: 519) ileri sürülmektedir.

İkinci alt probleme bağlı olarak On Birinci Kalkınma Planı'nda; eğitim hedefleri belirlenirken hayat boyu öğrenmeye katılım oranı 2018 yılı için %6,2 olarak tespit edilerek plan dönemi sonunda 2023 yılı için hedef %8 olarak belirlenmiştir (OBKP, 2019). On Birinci Kalkınma Planı'nda plan dönemi sonunda hayat boyu öğrenmeye katılım oranının, sayısal bir hedef olarak belirlendiği görülmektedir. Bu hedefin ana kaynağını yapılacak talepler oluşturmaktadır. “Hayat boyu öğrenme politikaları belirlenirken eğitim ve öğretim faaliyetleri arz değil talep durumuna göre planlanmaktadır” (Samancı ve Ocakçı, 2017: 713). Hayat boyu öğrenme modelindeki bu yaklaşım ile niceliksel gelişimin sağlanması tasarlanmaktadır. 2023 hedefi olan %8’e ulaşmak için toplumun faaliyetlere katılımı gerekmektedir. Hayat boyu öğrenme faaliyetlerine erişim oranlarının artırılmasına yönelik halk eğitimi kapsamında yapılacak olan çalışmalar halkın ilgisini çekecek, onların kültürel, toplumsal, ekonomik açıdan gelişmelerini sağlayacak şekilde düzenlenmeli ve bu doğrultuda halk eğitimine gereken önem verilmelidir (Türkoğlu ve Uça, 2011: 62). Bunun için de bireylerin ihtiyaçları dikkate

alınarak kursların açılması ve öğretimin kalitesinin iyileştirilmesi gerekmektedir (Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü [HBÖGM], 2017: 158). Bununla birlikte yetişkinler için düzenlenecek hayat boyu öğrenme faaliyetlerinin, yetişkinlerin fizyolojik, psikolojik ve sosyal özellikleri göz önünde bulundurularak hazırlanması zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır (Yazar, 2012: 28). Bu şekilde hazırlanacak faaliyetlerle hayat boyu öğrenmeye katılım oranının artması kaçınılmaz olacaktır.

On Birinci Kalkınma Planı'nda; tüm bireylerin kapsayıcı ve nitelikli bir eğitime ve hayat boyu öğrenme imkânlarına erişimi sağlayacağı ulusal hayat boyu öğrenme ve izleme sistemi kurulacağı, hayat boyu öğrenme programlarının çeşitliliği ve niteliği artırılacağı, kazanımların belgelendirilmesinin sağlanacağı hedeflenmiştir (OBKP, 2019). “Dünyamızda ekonomik, kültürel, sosyal ve politik alanlarda yaşanan hızlı değişim ve gelişim, Avrupa Birliği ülkelerini eğitim alanında ciddi önlemler almaya zorlamıştır. Ülkelerin birçoğu eğitim sistemlerini sorgulayarak herkesin yaşam boyu öğrenmesini sağlayacak şekilde yeniden yapılandırmaktadır” (Güleç vd., 2012: 44). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından 2017 yılında yayımlanan izleme ve değerlendirme raporunda, e-yaygın sistemi gibi iletişim ve bilişim platformlarının niteliğinin artırılması gerektiği ifade edilmektedir (HBÖGM, 2017: 158). Ülkemizde toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak bir hayat boyu öğrenme sistemi kurulmasına yönelik çalışmalar yapıldığı görülmektedir (Samancı ve Ocakçı, 2017: 718).

On Birinci Kalkınma Planı'nda çocuklar arasındaki fırsat eşitsizliğinin azaltılması, aile ve toplumsal yapının güçlendirilmesi için “anne baba eğitimleri”, anne babalara yönelik olarak “beslenme”, “büyüme”, “eğitim”, “aile eğitimleri”, “evlilik”, “aile içi şiddete karşı toplumsal bilinç”, “aile içi iletişim” ve “etkileşim” konularında örgün ve yaygın eğitim faaliyetleri, “sosyal medya farkındalık eğitimleri” hedeflenmektedir (OBKP, 2019). On Birinci Kalkınma Planı'nda toplumsal yapının temeli olan ailenin korunması için yetişkin eğitim programları ve hayat boyu öğrenme faaliyetleri yer almaktadır. Özel ve Zelyurt tarafından (2016) da yapılan araştırmada “verilen anne-baba eğitimlerinin ebeveynlerin çocuklarıyla olan iletişimlerini güçlendirdiği, çocuklarını daha iyi anlayarak davranışlarının nedenlerine göre tutum sergilemelerine yardımcı olduğu ve anne-baba- çocuk diyalogunu daha sağlıklı bir hale getirdiği” (Özel ve Zelyurt, 2016: 29) ortaya konulmaktadır. Çağın gereksinimlerini karşılayabilen bireylerin yetiştirilmesinde aile en önemli pay sahibidir. “Aile Eğitimi Kursları” Türkiye’de hayat boyu öğrenme etkinlikleri kapsamında gerçekleştirilen en önemli kurslar olarak nitelendirilebilir. “Aile Eğitimi Programları” ile çocukların yetişmesinde önemli pay sahibi olan aile fertlerinin eğitilmesi sağlanarak toplumun gelişmesi ve kalkınmanın sağlanması kaçınılmaz olacaktır (Çetingöz, 2019: 43). Aile-çocuk ilişkilerini geliştirmek için anne-baba eğitimlerinin artırılması gerekmektedir (Özel ve Zelyurt, 2016: 31). Aile içi şiddete karşı toplumsal bilinç oluşturma anlamında On Birinci Kalkınma Planı'nda hedeflerin yer alması önemlidir. Türkiye’de “toplumsal açıdan bakıldığında gerek aile içi şiddet türlerine gerekse aile içi şiddet konusuna karşın farkındalık oluşmamıştır. Öyle ki bazı davranışları şiddet olarak kabul edip bazılarını haklı gerekçeler bulma eğilimi bunun göstergesidir” (Kelleci, 2023: 91).

On Birinci Kalkınma Planı'nda sürdürülebilir kırsal kalkınma anlayışıyla, aile işletmelerine yönelik “çiftçi eğitimi” ve “tarım danışmanlığı” faaliyetleri yapılacağı, kadın ve genç çiftçiler “tarımsal eğitim-yayım faaliyetleri”, “kırsal destek projeleri” ve “tarımdaki iş sağlığı ve güvenliği” eğitimlerinde öncelikli olarak destekleneceği hedef olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadın ve genç girişimciler başta olmak üzere yetişkin nüfusun “yaygın eğitim kurslarına” erişiminin sağlanması hedeflenmektedir (OBKP, 2019). Dünyada özellikle teknoloji, ekonomi ve sosyal alanda yaşanan gelişmeler ile

Türkiye'nin hızlı bir kalkınma ve sanayileşme sürecine girmesi kaçınılmaz olmuştur. Yaşanan bu gelişmeler, yetişkinlerin eğitimi konusunda farklılaşmayı gerekli kılmıştır. Bununla birlikte işletmelerin ihtiyacı olan ara elemanların yetiştirilmesine yönelik yetişkin eğitimlerinin düzenlenmesi gerekmektedir. Hayat boyu eğitimin en önemli amaçlarından biri fırsat eşitliğini gerçekleştirerek ekonomik büyümeye katkı sağlamaktır (Yıldırım, 2009: 6). Yapılan bir başka araştırmada “kırsal alanlarda yaşayan insanların eğitim düzeyleri düşük olmakla birlikte bu eksikliği giderebilmek amacıyla sonradan alınması gerekli eğitimlerin de temin edilmediği” (Özdemir ve Polat, 2018: 73) sonucu ortaya konulmuştur. On Birinci Kalkınma Planı'nda kırsal kalkınma alanında yetişkin eğitimleri ile ilgili hayat boyu öğrenme hedeflerinin yer aldığı; “Meslek kursları”, “okuma-yazma kursları” ve “sosyal kültürel kursların” kalkınmanın sağlanması için yetişkinlerin eğitiminde önemli hayat boyu öğrenme içerikleri olduğu ifade edilmektedir.

Özellikle kız çocuklarının ve kadınların eğitim ve öğrenime erişimi ile sosyal ve ekonomik hayata katılımının artırılması için çalışmalar yapılacağı, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarını ve güçlenmelerini sağlamak için kadınlar tarafından kurulan kooperatiflere yönelik; “eğitim”, “girişimcilik” ve “danışmanlık” gibi alanlarda sunulan desteklerin yaygınlaştırılacağı, kız çocukları ile kadınların eğitimin tüm kademelerine “tam erişimleri ve etkin katılımları” ile “kayıt”, “devam ve tamamlama oranları” ve “dijital okuryazarlık eğitimlerine” katılımların artırılacağı On Birinci Kalkınma Planı'nda hedeflenmektedir (OBKP, 2019). “Eğitim düzeyi düşük bayanlar” ile “eğitime katılma konusunda direnç gösteren kesimlerin” tercih ettikleri kurslar genelde dikiş ve el sanatları kurslarıdır. Bu gurupların eğitim ortamlarına katılması önemlidir (Yıldırım, 2009: 44). “Türkiye'deki kadınların eğitim düzeyi ile iş gücüne katılım oranları arasında pozitif bir ilişki görülmektedir” (Özaydınlık, 2014: 103). On Birinci Kalkınma Planı'nda çeşitli nedenlerle dezavantajlı durumda olan özellikle kız çocukları ile kadınların hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmaları için hayat boyu öğrenme politikaları belirlendiği anlaşılmaktadır. Polatoğlu (2022) tarafından yapılan bir araştırmada da ülkemizin yetişkin eğitime yönelik politikalarının erişim, katılım, nitelik ve cinsiyet eşitsizliği ile ilgili önemli sorunlarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “Kadını dikkate almayan, sorunlarına çözüm üretmeyen bir kalkınma programının başarıya ulaşması da mümkün görünmemektedir. Gerçekçi olan, kadın ve erkeklerin kalkınma süreci ile aktif olarak bütünleşmelerini sağlayacak yöntemler ve çözümler üzerinde durmak, kadın ve erkeğin birlikte eğitilip yönlendirileceği disiplinler arası projeler üretmektir” (Özaydınlık, 2014: 105).

On Birinci Kalkınma Planı'nda; kültürel zenginliklerin geliştirilerek gelecek nesillere aktarılması, kültür ve sanat faaliyetlerinin yaygınlaştırılması, millî kültür ve ortak değerler etrafında toplumsal bütünlüğün ve dayanışmanın güçlendirilmesi için erken yaşlardan itibaren kültür ve sanat eğitimi verileceği ifade edilmektedir (OBKP, 2019). Yaratıcı düşüncenin geliştirilmesi çağdaş bir medeniyet için çok önemlidir. Kişilerde yaratıcı düşüncenin geliştirilmesi için sanat eğitimi, okul öncesi dönemden başlayarak meslek sonrası da devam etmesi gereken bir alan olarak görülmelidir (Mercin ve Alakuş 2007: 20). Sanat eğitimi yaşam boyu öğrenmenin önemli bileşenlerinden biridir. Yetişkin eğitiminde sanat eğitime yönelik etkinlikler, uygulamalar ve çalışmalar sanat eğitimi alanı açısından ve toplumdaki bireylerin gelişmesi açısından önemlidir (Kıratlı, 2019: 3). “Postmodernizmin etkisiyle değişen kültürel yapılar ve buna bağlı olarak yine kültürel yapıların çeşitli nedenlerce dönüşüme uğramasının sonucu olarak güncel eğitim programlarında bu farklılaşmaların da analiz edildiği, çağın gereksinimlerine cevap verebilecek bir içerik belirlenmesi gereği doğmuştur. Böylelikle

sanat eğitiminin geleneksel sistematik ve disiplin temelli ders programlarının daha stratejik, sosyal, kültürel, politik, ekonomik ve teknolojik bir içerik doğrultusunda değişimlere uğraması söz konusu olacaktır” (Azılıoğlu ve Yılmaz 2021: 458). On Birinci Kalkınma Planı'nda kültür ve sanata dair hedeflerin, hayat boyu öğrenme ile ilgili önemli faaliyetler olarak özellikle millî kültür ve ortak değerler etrafında toplumsal bütünlüğün ve dayanışmanın güçlendirilmesi vurgusu ile yer alması dikkat çekmektedir.

On Birinci Kalkınma Planı'nda, yaygın din eğitiminin toplumun tüm kesimlerine ulaştırılacağı hedeflenmektedir (OBKP, 2019). “Yaygın din eğitimi; örgün din eğitimi destekleyen, hayat boyu sunulan, her yaş ve düzeydeki bireye dini bilgiler kazandırmak ve dini anlayışlarını geliştirerek hayatın dini boyutunu yorumlamalarına yardımcı olmak amacıyla yürütülen din eğitimi faaliyetidir” (Kocaman, 2013: 747). “Yaygın din eğitiminin önemi; dinin, eğitimin, din eğitiminin ve hayat boyu eğitimin önemi ile özdeştir. Dinin toplumsal bütünleşmeye, ahlaki gelişime, bireylerin birbirleriyle yardımlaşma ve dayanışmasına vb. önem vermesi açısından da yaygın din eğitimi önem kazanmaktadır” (Demircioğlu ve Çelik 2020: 14). Din eğitimi yaşam boyu devam eden bir eğitim unsuru olarak değerlendirilmektedir. “Din eğitimi insan hayatına bütünlük ve anlam kazandırarak değişim vasıtası olarak işlev görür” (Kılavuz, 2002: 71). Teknolojik ve sosyal gelişmelerin yeni ihtiyaçlar ortaya çıkarması ile çağın gereksinimlerini karşılayabilecek insan kaynağının dini alanda geliştirilmesi için “yaygın din eğitimi” hayat boyu öğrenme politikası olarak On Birinci Kalkınma Planı'nda yer almıştır.

On Birinci Kalkınma Planı'nda, demografik yapıda yaşanan değişimler ortaya konularak; yaşlı nüfusun arttığı, onların ihtiyaçlarının da bu süreçte karşımıza farklı olarak çıktığı ve yaşlıların da yaşam boyu eğitim alması gerektiği vurgusu yapılmaktadır. Genç ve dinamik nüfus yapısının korunması; yaşlıların yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve aktif yaşlanma ortamlarının oluşturulması için yaşlıların hayat boyu öğrenme imkânlarına erişimi kolaylaştıracağı On Birinci Kalkınma Planı'nda hedeflenmektedir (OBKP, 2019). Öğrenme faaliyetleri yetişkin ve yaşlılar için de devam etmelidir. “Belki yaşlılarımızı çocuklar gibi yetişkin olsunlar diye okula gönderemeyebiliriz ama hayatta karşılaştıkları değişim ve hayatlarına süreklilik kazandırmak için onlara eğitim verebiliriz” (Kılavuz, 2002: 71). “Yaşlı nüfusun özellikle sağlık ve bakım hizmetleri alanlarında artan harcamalarının kamu maliyesine ve daha genç nüfusa getireceği yük, yaşlanma politikalarının yaşam boyu öğrenme politikaları ile desteklenmesinin önemini arttırmaktadır” (Oğlak ve Canatan 2020: 133). On Birinci Kalkınma Planı ile ilgili yapılan başka bir araştırmada; “Teknolojinin hızı karşısında hayat boyu öğrenme yaklaşımının çeşitliliğinin artırılarak yaygınlaşması ve yeni beceriler karşısında özellikle yaşlıların değişime uyum sağlaması gerekliliğinin yer aldığı ve yaşlıların hayat boyu öğrenme imkânlarına erişiminin kolaylaştırılması yönünde tedbir alındığı görülmektedir” (Polatoğlu, 2022: 65) sonucuna varılmaktadır.

Araştırmanın bulguları ve tartışmalar neticesinde sonuç olarak; hayat boyu eğitime erişim, hayat boyu eğitim sistemi, aile, kalkınma, iş gücü olarak insan, fırsat eşitliği, dezavantajlı gruplar, yaşlı nüfus, sanat ve din eğitimi alanlarında On Birinci Kalkınma Planı'nda hedeflere yer verildiği görülmektedir. Bununla birlikte kalkınma planlarında, eğitim başlığının altında hayat boyu öğrenmeye yönelik daha belirgin, ulaşılabilir ve ölçülebilir hedefler belirlenmesi gerekmektedir. Kalkınma planlarında dünyadaki gelişmeler doğrultusunda hayat boyu öğrenme faaliyetlerinin nitelik ve nicelik sorunlarını ortadan kaldıracak politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Tüm bireylerin ihtiyaç duydukları her alanda eğitim alabilecekleri imkânları sunacak bir yetişkin eğitimi anlayışı uygulamaya

konulmalıdır. Yetişkin eğitimine dair belirlenen hedeflerin uygulaması ile ilgili daha geniş ve kapsamlı politikaların belirlenmesi gerekmektedir. Hazırlanacak kalkınma planlarında kalkınmayı sağlayacak insan gücünün, yetişkin eğitimi kapsamında hangi alanlarda eğitim alması gerektiği konusunda hedeflere yer verilmesi gerekmektedir.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Makale hazırlandıktan sonra İngilizce metinlerin hazırlanmasında vermiş olduğu destekten dolayı Bafra Altınkaya Anadolu Lisesi İngilizce öğretmeni Serkan TUNÇ'a teşekkür ederim.

Çıkar Çatışması Beyanı

Çalışmada herhangi bir kurum, kuruluş ve kişi ile maddi veya maddi olmayan çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKLAR

- Adem, M. (2008). *Eğitim planlaması*. Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Akça, Y., Şahan, G. & Tural, A. (2017). Türkiye'nin kalkınma planlarında eğitim politikalarının değerlendirilmesi. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 2017(3), 394-403.
- Aksoy, A., Özdemir, F. N. & Avcıoğlu, Ü. (2022). Nitelikli işgücü sorunu üzerine çalışma. *Journal of Life Economics*, 9(3), 159-169.
- Alaca, E., & Yılmaz, B. (2016). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı ve bilgi toplumuna dönüşüm: Türkiye'de durum. *Türk Kütüphaneciliği*, 30 (3), 507-523.
- Aslan, O., Yılmaz, M. (2021). Türkiye cumhuriyeti kalkınma planları kapsamında eğitim yapılarının analizi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi (TÜBAD)*, 6(1), 115-132.
- Azılıoğlu, K., Yılmaz, M. (2021). Toplumsal ve kültürel değişimlerin sanat eğitime yansımaları. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 443-461.
- Çalcalı, Ö. (2019). Türkiye'de kamu eğitim harcamalarının gelişimi ve OECD ülkeleri ile PISA etkinlik karşılaştırması. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, 9 (2), 449-474.
- Çelik, O., & Çetiner, S. (2019). Türkiye ekonomisinde kalkınma planları ve kalkınma planlarındaki söylem değişiklikleri. *International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences*, 2(3), 122-131.
- Çetingöz, D. (2019). Yaşam boyu öğrenme kapsamında ebeveynler için geliştirilen aile katımlı eğitim programı araştırmalarının gözden geçirilmesi (2015-2018). *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi / The Journal of International Education Science*, 6(19), 43-66.
- Dağhan, G., Nuhoglu Kibar, P., Menzi Çetin, N., Telli, E. & Akkoyunlu, B. (2017). Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının bakış açısından 21. yüzyıl öğrenen ve öğretmen özellikleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7 (2), 215-235.
- Demircioğlu, A., & Çelik, B. (2020). Yaygın din eğitiminin neliği. *Kastamonu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3(1-2), 7-23.
- Erten, P. & Kuzu, İ. Y. (2016). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterlikleri. *İlköğretim Online*, 15(3), 839-854.
- Güleç, İ., Çelik, S. & Demirhan, B. (2012). Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 34-48.
- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, (2017). *İzleme ve değerlendirme raporu 2017*. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü İzleme ve Değerlendirme Daire Başkanlığı.
- Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği. (2018, 11 Nisan). *Resmî Gazete* (Sayı: 30388 (mükerrer)). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=24507&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden erişilmiştir.
- Karasar, N. (2007). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kaya, Y. K. (2009). *İnsan yetiştirme düzenimiz politika eğitim kalkınma*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Kelleci, A. (2023). Aile içi şiddet ve şiddet döngüsü: Bir alanyazın derlemesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 47 (1) , 87-97.
- Kılavuz, M. A. (2002). Yetişkinlik ve yaşlılık döneminde eğitim ve din eğitiminin önemi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11(2), 59-72.
- Kıratlı, A. D. (2019). Sanat eğitiminde yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi. *Uluslararası Güzel Sanatlar Eğitimi Araştırmaları Dergisi (UGSEAD)*, 2(1),1-8.
- Kocaman, K. (2013). Yaygın din eğitimi iletişimi sürecinde hedef kitlenin özelliklerini bilmenin önemi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(12), 737-749.
- Korkmaz, N. (2018). Türkiye'de beş yıllık kalkınma planlarında yetişkin eğitimi. *Yetişkin Eğitimi Dergisi / Journal of Adult Education*, 1(1), 30-58.

- Mercin, L., & Alakuş, A. O. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. *D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 14-20.
- Oğlak, S., & Canatan, A. (2020). Yaşam boyu öğrenme ve aktif yaşlanma bakış açısından üçüncü yaş üniversiteleri: İyi uygulama örnekleri. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD)*, 13(2), 131-141.
- Okutan, M. (1995). *Eğitim araştırmaları*. İstanbul: Akademik Yorum Dergisi Yayınları.
- On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023). (2019, 23 Temmuz). *Resmî Gazete* (Sayı: 30840(mükerrer)). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/07/20190723M1-1.htm> adresinden erişilmiştir.
- Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye’de kadın ve eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 0 (33) , 93-112.
- Özdemir, L., & Polat, O. (2018). Sürdürülebilir kırsal kalkınma ve göçün önlenmesi için tarımsal eğitim önerisi: Bir pilot araştırma. *İnönü University International Journal of Social Sciences / İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 63-79.
- Özel, E., & Zelyurt, H. (2016). Anne baba eğitiminin aile çocuk ilişkilerine etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 16(36), 9-34.
- Polatoğlu, Y. (2022). Ulusal politika belgelerinde yetişkin eğitimi. *Studies in Educational Research and Development*, 6(1), 52-72.
- Samancı, O., & Ocakcı, E. (2017). Hayat boyu öğrenme. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 711-722.
- Topal, M. (2021). Eğitim vizyonu belgesiyle 11. kalkınma planı'nda eğitimle ilgili hedeflerin karşılaştırılarak değerlendirilmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi (AJER)*, 6(1), 156-195.
- Türkoğlu, A., & Uça, S. (2011). Türkiye’de halk eğitimi: Tarihsel gelişimi, sorunları ve çözüm önerileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 48-62.
- Yazar, T. (2012). Yetişkin eğitiminde hedef kitle. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (7), 21-30.
- Yıldırım, M. (2009). *Hayat boyu öğrenme kapsamında yaygın eğitim ve halk eğitimi merkezleri*. Ankara: Gazi Kitapevi.

EXTENDED ABSTRACT

Technological developments all over the world reveal the need for the development of human resources. This situation leads people to constantly consider the need to train themselves in all aspects in order not to be inadequate in the workforce. The most important requirement for Turkey is educating human source to fulfill development. Development plans include policies that will shape the future of states. It is important to reveal what the goals of lifelong learning policies and adult education are in development plans. Lifelong learning policies in development plans are very important in educating Human source. The concepts of adult education and lifelong learning emerge when the individuals want to educate themselves with their free will/in line with their own preferences after school. The main purpose of the lifelong learning approach is to enable individuals to adapt to the society they live in and to control their social and economic lives better.

The Eleventh Development Plan was prepared by the Presidency of the Republic of Turkey Strategy and Budget Department and published in the Official Gazette dated 23 July 2019 and numbered 30840, with the title "Eleventh Development Plan (2019-2023)". Since the planning of lifelong education covers a wide variety of areas, the Eleventh Development Plan includes goals related to lifelong education and adult education under various goals and policy headings. No research has been found in the Eleventh Development Plan in which the objectives of lifelong learning policies has been examined. Due to the important relationship between development expressed in the introduction and the role of adult education and lifelong learning in education and development, this subject has been found worth investigating.

This study aims to reveal the lifelong learning policies included in the Eleventh Development Plan in Turkey. Scanning model, one of the qualitative research methods, has been used as data collection method. An extensive field study has been carried out. Articles on adult education and lifelong learning have been reviewed. Among the targets included in the Eleventh Development Plan, those related to lifelong learning have been determined. In the research, the results have been obtained by discussing the data as a result of the examination of the written documents.

Under the title of "Economic and Social Developments in Turkey in the Pre-Plan Period" in the Eleventh Development Plan; It has been stated in the plan that technological developments all over the world and human resources should be developed by saying "the competencies of the workforce and their compatibility with business life will be improved with better quality, expanded, vocational and focused training opportunities". In the Eleventh Development Plan; It has been stated that the lifelong learning approach should be diversified in every field in line with the developing technologies, the quality of education should be increased, reforms should be made to achieve the goals, and a "national lifelong learning and monitoring" system will be established by facilitating access to lifelong learning opportunities. It has been stated that the participation rate in lifelong learning has been determined as 6.2% in 2018 and it has been targeted as 8% in 2023 at the end of the plan period.

Certificate programs and courses for the development of agricultural skills will be organized on the subjects of "reducing production costs", "using technology", "production of quality and healthy products." A structure will be created where digital competencies and skills can be acquired flexibly through "vocational training courses" and "on-the-job training programs" in order to increase the employment of groups that require special policies, especially women and youth.

It is aimed that the education sector will have the biggest share of the budget among public investments.

To reduce the inequality of opportunity among children and to strengthen the family and social structure; "parent education", "nutrition", "growth", "education", "family education", "marriage", "social awareness against domestic violence", "family communication" and "interaction" for parents. Formal and non-formal education activities, "Social media awareness trainings" have been targeted. With the understanding of sustainable rural development, "farmer training" and "agricultural consultancy" activities are going to be carried out for family businesses. Women and young farmers are going to be primarily supported in "agricultural education-extension activities", "rural support projects" and "occupational health and safety in agriculture" trainings. Access to "non-formal education courses" is going to be provided to the adult population, especially women and young entrepreneurs. As technological and social developments reveal new needs, "non-formal religious education" has been included in the Eleventh Development Plan as a lifelong learning policy in order to develop human resources that can meet the needs of the age in the religious field. In order to protect the young and dynamic population structure, increase the quality of life of the elderly and create active aging environments; access of the elderly to lifelong learning opportunities is going to be facilitated.

As a result of the research findings and discussions; in development plans, more specific, attainable and measurable goals for lifelong learning should be determined under the title of education. It is essential to develop policies that will eliminate the quality and quantity problems of lifelong learning activities in line with the developments in the world in development plans.